Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.
Nr. Wilno, dnia 18 września 1935 r. 1357.

Treść numeru:

-----o-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. DR.A.PAKALNISZKIS O PROBLEMACH SPECYFICZNYCH ENTENTY BAŁTYCKIEJ."Rytas" Nr.211 z 16.IX.1935 r. zamieszcza artykuł dr.A.Pakalniszkisa /L.Bistrasa/, w którym m.in.pisze:

W dniu 12.IX.1935 r. upłynął rok od chwili zawarcia ententy trzech państw bałtyckich.Z okazji obchodu tej rocznicy prasa trzech narodów bałtyckich wskazała na doniosłe znaczenie międzynarodowe ententy bałtyckiej. Niestety, jednak z okazji tej rocznicy Łotysze i Estończycy starali się przedewszystkiem wskazać na istnienie problemów specyficznych w tym związku, mianowicie na bliskość Estończyków i Łotyszów. Odmieniając na wszelkie sposoby kwestję problemów specyficznych Łotysze i Estończcy ostrze swych artykułów zwracali przeciwko Litwie. Nikt nie zazdrości tego,iż skutkiem pewnych okoliczności stosunki pomiędzy Łotwą a Estonją są bliższe, gdyż tak powinno być. Nie zrozumiałe jest jednak i dziwne że z okazji rocznicy ententy bałtyckiej prasa łotewska i estońska wskazywały nie na wspólnoty łączące trzy państwa bałtyckie, lecz na specjalną wspólnotę interesów, łączącą Estonję i Łotwę. Jeszcze bardziej dziwne jest wypowiedzenie się sprzymierzeńców Litwy na temat problemów specyficznych Litwy. Ma ono wyraźnie na celu podkreślenie odrębności pozycji Litwy w związku bałtyckim w porównaniu do pozycji Łotwy i Estonji. Prawdopodobnie w celu specjalnego podreślenia tej odrębności, sprzymierzeńcy Litwy i ich prasa nie szczędziły trudów, aby stworzyć nowy problem specyficzny -problem kłajpedzki . Nikomu nie przyszło na myśl, aby zaprzeczać istnienia problemów specyficznych. Litwie, wbrew jej woli, wypadło posiadać taki problem w postaci kwestji wileńskiej. Dziwne jest jednak, iż wyobraźnia dziennikarzy łotewskich i estońskich stworzyła jeszcze jeden problem specyficzny - problem kłajpedzki. Cele zagranicznej polityki Niemiec sa dobrze znane, to też prowadząc w Kraju Kłajpedzkim pewną politykę, starali się Niemcy kompleks sprowokowanych wydarzeń kłajpedzkich, przedstawić jako "problem kłajpedzki" . Jednakże nawet Niemcy pod presją opinji międzynarodowej wypowiadają się zgodnie z prawdą w sprawie przynależności Kraju Kłajpedzkiego,- tembardziej możnaby było oczekiwać tego od dziennikarzy łotewskich i estońskich. Zawzięty napastnik Litwy "Berliner Boersezeitung" w dniu 11 września r.b. tak pisze: "Możliwe, że Włochy myślą o zagarnięciu Abisynji, o zmianie stosunków pomiędzy Niemcami a Krajem Kłajpedzkim i o inkorporowaniu Kraju Kłajpedzkiego do Niemiec, nikt nie myśli. Autonomiczna sytuacja Kr.Kłajpedzkiego w ramach Litwy nie budzi żadnych dyskusyj. Uregulowanie statutu kłajpedzkiego uważane jest za konieczne nietylko ze strony Niemiec, lecz również i Kłajpedzian." To też , pisze dalej pismo niemieckie: "pomiędzy Abisynją a Kr.Kłajpedzkim nawet przy najlepszych chęciach nie można przeprowadzić analogji, a ze strony Niemiec nie były nigdy kwestjonowane równe prawa Litwy. Niemcy nigdy nie nazywały Litwy bezprawną".

A więc i Niemcy rozumieją, iż żaden"problem kłajpedzki" nie istnieje, a jeśli o nim mówią na meetingach i w pismach, to zrozumiałe w jakich celach to się robi. Zdawałoby się, iż tembardziej muszą to rozumieć sprzymierzeńcy Litwy i ich prasa i nie mówić o "specyficznym problemie kłajpedzkim", który nie istnieje, a zwłaszcza w chwili, gdy obchodzi się "radosny dla trzech narodów" pakt ententy bałtyckiej. Znaczenie międzynarodowe ententy bałtyckiej jest wielkie, a rola jej staje się jeszcze bardziej poważna w chwili, gdy Europa rzuca się w konwulsjach. Wyrażając więc radość z racji powstania ententy i życząc jej rozwoju i wzmacniania się, przypuszczamy,kończy dr.Pakalniszkis, iż w zmocnieniu jej najmniej dopomoże tego rodzaju taktyka, jaką wykazała z okazji obecnej rocznicy prasa łotewska i estońska. /K/.

2/. "LIETUVOS ŽINIOS" O ANTYLITEWSKIEJ MOWIE HITLERA. "L.Žinios" Nr. 211 z 16.IX.1935 r. w artykule wstępnym, poświęconym mowie Hitlera, wygłoszonej w Norymberdze, w której jak wiadomo, Hitler m.in. oświadczył, iż nie jest możliwe, aby 2-miljonowy naród litewski, nie szanował 65-miljonowego narodu niemieckiego,- m.in. piszą:

Hitler groził Litwie, a w związku z Kłajpedą i całej Europie. Wiadomem jest, iż Niemcy prą na wschód . O ekspansji niemieckiej na wschód xx Hitler pisał w swej książce "Mein Kampf" Zrozumiałe jest, iż Hitler w mowie swej pragnął podnieść na duchu agentów swej "ewangelji" w Kraju Kłajpedzkim, w którym obecnie toczą się przygotowania do wyborów. Nietrudno odgadnąć, że Hitler pragnął również oddziałać w korzystny dla siebie sposób, również na inne państwa. Jednakże dotąd Hitler nie wygłaszał tak otwarcie wojowniczych przemówień, będących wtrącaniem się w wewnętrzne sprawy innych państw.

Na zakończenie "Lietuvos Žinios" wyrażają zdanie, iż pamiętać trzeba, że również i mały naród jest narodem a małe państwo - państwem. Prawo i sprawiedliwość muszą być jednakowo stosowane względem małych i wielkich narodów. /A -6/.

K r o n i k a .

3/. NIEMCY O DEMARCH'U PAŃSTW SYGNATARJUSZY. "Rytas" z 16.IX.1935 r. Elta.: Niemiecka Agencja Telegraficzna nie podała do wiadomości prasy niemieckiej odpowiedzi rządu lit.na demarche państw sygnatarjuszy. Agencja niemiecka powiadomiła o odpowiedzi litewskiej jedynie zagraniczne placówki prasowe. Ponieważ prasa niemiecka nie jest poinformowana o odpowiedzi litewskiej, podżega ona w dalszym ciągu przeciw Litwie. Z głosów prasy odnosi się wrażenie, iż Litwa wogóle nie udzieliła odpowiedzi na demarche sygnatarjuszy. Pisma niemieckie w dalszym ciągu krytykują wszelkie posunięcia litewskie w Kraju Kłajp. zaopatrując je w komentarze wybitnie propagandowe, oparte na kłamliwych wiadomościach. /A -6/

4/. GUSTAJNIS O NOWYM SEJMIE POLSKIM. "L.Aidas" Nr.212 z 16.IX.1935 r. zamieszcza reportaż Gustajnisa p.t."Czy udał się nowy Sejm polski". Gustajnis w reportażu swym podaje dane, dotyczące składu nowego Sejmu polskiego i na pytanie, czy udał się nowy Sejm polski,wyraża zdanie, iż udał się on dość średnio, a w Warszawie nie obserwuje się entuzjazmu. Sejmu oczekuje się dość chłodno bez specjalnych nadziei i troski o to, aby mógł on zmienić w tym, czy innych kierunku politykę wewnętrzną czy zagraniczną. /A-8/38 /.

5/. ZMIANY NA PLACÓWKACH DYPLOMATYCZNYCH. Prasa kowieńska z 16.IX.1935 r. :Sekretarz poselstwa lit. w Rydze Żylonis został mianowany radcą poselstwa litewskiego w Sztokholmie. Były radca poselstwa w Sztokholmie dr.Trimakas został przeniesiony do centrali i obejmie stanowisko referenta wydziału Europy Środkowej na miejsce p.Dailide. Sekretarz poselstwa lit. w Moskwie Bagdonas został podniesiony do godności radcy tego poselstwa. / A-14/.

6. WYJAZD DYREKTOR DEPARTAMENTU LEŚNEGO SKAJGIRISA DO MOSKWY. Prasa kowieńska z 16 IX.935 r. , iż wicedyrektor Dep.Leśnego i prezes Rady Nadżorczej Kłajpedzkiego Syndykatu Dzrewnego p.Skajgiris odleciał w sprawach syndykatu do Moskwy, gdzie w ciągu tygodnia prowadzić będzie pertrakcjacje z władzami ZSRR.. / A- 9/

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

7/. UROCZYSTOŚCI W SZKOLE OFICERSKIEJ I PRZEMÓWIENIE PREZYDENTA SMETONY. "L.Aidas" Nr.212 donosi, iż w dniu 15 września r.b. w Kownie odbyła się uroczystość pożegnania 17-ej kadry i 10-go kompletu oficerów rezerwy w szkole oficerskiej m.pierwszego prezydenta Litwy. W uroczystościach wzięli udział Prezydent Smetona, min.Obr.Kraju gen.Szniuksza, min. Spr.Wewn.gen.Czaplikas, dowódca armji litewskiej płk.Rasztikis, szef sztabu armji pł. Czernius, gen Żukauskas, gen.Popeluczka,gen.Wimeris, gen.Sutkus, gen.Boulota, prałat Grigajtis, kapelan ks.Mironas oraz wielu wojskowych na czele z dowódcą szkoły płk.Mustejkisem. Prezydent Smetona wręczył młodym oficerom szable ze słowami: "Bez potrzeby nie podnoś, bez honoru nie opuść". W dniu tym szkołę opuściło 59 podporuczników kadry i 132 podporuczników rezerwy. W trakcie uroczystości Prezydent Smetona wygłosił przemówienie, w którem m.in. oświadczył: "Co dla człowieka jest najważniejsze: wola, rozum czy wiadomości? Wszystkie one są równie ważne, bo stanowią osobowość człowieka.Szkoła oficerska jest szkołą rygoru. W niespokojnych czasach, w jakich obecnie żyjemy rygor nabiera coraz

większego znaczenia. Młodzi oficerowie spotkacie się w życiu z nieograniczoną swobodą burzącą rygor narodu, lecz potraficie się przeciwstawić rozwięzłemu życiu, budując subordynowaną swobodę. Będziecie rozwijali to, czego tutaj się nauczyli. To też odważnie kroczcie ze swymi pochodniami. Odważny nie boi się nawet olbrzyma. Naród litewski często straszony jest przez olbrzymów. Jeśli jednak wódz ich się nie obawia, to i jego żołnierze nie ulegną bojaźni. Tylko subordynowane narody nie ulegają ani burzom, ani wiatrom".

Po przemówieniu Prezydenta Smetony głos zabrał dowódca armji płk.Rasztikis, który w obszernem przemówieniu m.in.wskazał na doniosłe znaczenie umiłowania ojczyzny, rygoru i poświęcenia.

W imieniu młodych podoficrów przemawiał podporucznik Walkunas, który oświadczył : "Niech wiedzą ci, którzy pokuszą się na niepodległość Litwy, iż w żyłach naszych płynie krew naszych praojców i że usianą kośćmi naszych przeodków ziemię gorąco miłujemy, obronimy ją i nigdy jej się nie wyrzekniemy." /C-13/.

K r o n i k a .

8/. NOMINACJE W WOJSKU. "Rytas" Nr.211 z 16.IX.1935 r. donosi, iż gen.leit. Franciszek Tomaszauskas /dowódca 1 dywizji piechoty/ został mianowany generałem i przeniesiony do rezerwy; do rezerwy przeniesieni również zostali ppłk.Emil Dincas, kpt. M.Kukutis, lekarz weterynarji kpt. Śnieczkus, dr.ppłk.Jurgielonis, dr.ppłk.Józef Żemgulis i ppłk. Kazimierz Stabulis.

Na stanowisko dowódcy pierwszej dywizji piechoty zamianowany został płk.Sztabu Generalnego p.Pundzewiczius, który dotąd był szefem Sztabu trzeciej dywizji piechoty. Oficer do spraw specjalnej wagi przy dowódcy armji płk.Sztabu Generalnego Grinius został mianowany szefem Sztabu trzeciej dywizji. Płk. Sztabu Generalnego Griganawiczius mianowany został p.o. dowódcy drugiej dywizji piechoty i dowódcy garnizonu kowieńskiego. /C -13/.

9/. ARESZTY KOMUNISTÓW. Prasa kowieńska z 16.IX.1935 r. donosi, iż robotnicy zatrudnieni przy budowie mostu w pow.kretyngoskim ogłosili strajk żądając zwiększenie wynagrodzenia i zmniejszenia ilości godzin pracy. Wobec odmowy spełnienia ich żądań rozkopali nasyp powodując zalew terenu pracy. Policja ustaliła, iż straj zorganizowali miejscowi komuniści, w związku z czem aresztowali 12 osób.

10/. REFERENT KOMUNIKACJI LOTNICZEJ. Prasa kowieńska z 16. IX.1935 r.: Referentem komunikacji lotniczej został mianowany lotnik wojskowy w rezerwie Szpokiewiczius. Dotychczas dział ten prowadził z ramienia min.Obrony Kraju kpt. lotnictwa Szepłauskis. /C - 13/.

11/. ZARZĄDZENIA W SPRAWIE ZW.ATEJTININKÓW. "L.Żinios" Nr.211 z 16.IX.1935 r. : Związek atejtininków posiada trzy zakresy pracy, obejmując związek uczniowski, związek studencki i zw.filistrów -atejtininków. Obecnie komendant pow.kowieńskiego wystosował do zw.atejtininków pismo, polecając do dnia 30.X.zlikwidowanie oddz.uczniowskiego, pod groźbą rozwiązania związku. Zw.atejtininków w odpowiedzi na to wyjaśnia, iż statut związku może ulec zmianie jedynie w drodze kongresu odbywającego się raz na 5 lat. Kongres taki odbył się w lipcu r.b. w Telszach/C-5/

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

12/. "LIETUVOS AIDAS" O PAŃSTACH SYGNATARJUSZACH I WYBORACH W KŁAJPEDZIE. "L.Aidas" Nr.212 z 16.IX.1935 r. pisząc w artykule wstępnym o demarche'u państw sygnatarjuszy u rządu lit. w związku z wyborami do Sejmiku w Kłajpedzie wyraża zdanie, iż były to przyjazne wizyty przedstawicieli państw sygnatarjuszy w lit.M.S.Z., które umożliwiły sprostowanie rozpowszechnianych wersyj oraz przedstawienia stanowiska Litwy w tej sprawie we właściwem świetle. "L.Aidas" zaznacza, iż Litwie najbardziej chodzi o to, aby konwencja kłajpedzka z 8.V.1924 r. wraz ze wszelkiemi dodatkami była respektowana i zapewnia, iż zgodnie z oświadczeniem premjera Tubelisa władze litewskie w wyborach do Sejmiku w dniu 29 września r.b. będą się opierały ściśle na przepisach prawnych.

-------o-------